

ANY III - N.º 26 - SETEMBRE 1981

la farga

BUTLLETÍ DEL CASAL DE JUBILATS

SALT

11

de setembre

Weylan 81

ESPIGOLANT

Els gasos en foren els causants

No hi hagué cap artefacte en l'explosió del bar de Salt

SALT (De la nostra Redacció). — L'explosió de la matinada de dijous passat que va destrossar el bar «Granja Catalunya-2» del carrer Angel Guimerà de Salt, no va ser ocasionada per cap artefacte explosiu sinó que va venir provocada per una explosió de gasos acumulada en l'interior de l'establiment.

A aquest resultat es va arribar ahir després de totes les investigacions dutes a terme per funcionaris del Cos superior de Policia de Girona que durant tots aquests dies han anat analitzant les restes del bar i els efectes causats en el local i edificis del costat. S'ha arribat a la conclusió que no hi intervingué pas cap artefacte, ja que no se'n van trobar restes ni tampoc es descobrí cap forat on en principi s'hauria

Ni goma-2 ni dinamita: els gasos de betzina i alcohol que hi havia en unes ampolles van provocar l'explosió de la matinada del dijous dia 20 (Foto Codola).

Era la 1 en punt de la matinada. La Plaça de la Llibertat plena de gent. Era tot un espectacle. Bombers, guàrdies de l'Ajuntament, —els civils varen ésser els últims, al cap d'una hora i pistola en mà—. Tot eren comentaris sobre la forta explosió. Però ningú sauí res del què havia passat. I ara ens preguntem: ho sabrem algun dia?

El cotxe saltenc també demana la independència (Foto C).

La reivindicació s'aferma La independència de Salt, logotipus de camioneta

SALT (De la nostra correspondència). — El logotipus de la independència de Salt es passeja pels carrers dels nostres pobles pintat en una camioneta.

Aquesta mesura es pot prendre com una queixa dels saltencs a l'annexió del nostre poble a Girona. El ciutadà de Salt que ha pintat la seva furgoneta comentava a PUNT, DIARI: «Vull que tothom sàpiga el que pensem els de Salt per tal que, en el moment que ho necessitem, ens donin el seu suport».

Com podem veure, les manifestacions populars a favor de la

independència es van succeint al llarg dels dies. Esperem que el qui ha de decidir sobre aquest tema tingui en compte el perill dels saltencs.

El tema de la independència de Salt s'ha tornat a plantejar de tota la seva amplitud arran de les darreres tensions que s'han produït a l'Ajuntament de Girona. El regidor delegat de Girona a Salt assegurarà en el seu moment que la tasca del Consell Municipal encapçalat per l'Alfons Moré havia estat força deficient, i que si hagués estat bona no hauria estat necessària la creació de la Comissió per la Independència.

Davant la iniciativa d'aquest saltenc, no hi calen paraules, només hi falten exemples a seguir. Endavant doncs!!!

Curcu

Any III - N.º 26
Setembre 1981

SUMARI

Espigolant.....	2
Editorial.....	3
Vida del Casal.....	5, 7
Des del Carrer Major.....	9
L'Onze de Setembre.....	10, 11
Converses amb els meus nets.....	13
Cartes a La Farga.....	13
Culturalia.....	15
Boles d'estar per casa.....	16
Teva/Meva.....	17
Cagaferro.....	19
Foto-Concurs.....	19
La Vida amb humor.....	19

CONSELL DE REDACCIÓ

Lluís Mateu, Josep Cristòfol,
Quim Plà, Miquel Casellas, Joan
Arnau, Narcís Burch, Josep M.ª
Torras, Eusebi Cabezas, Martí
Fita, Josep M.ª Quintana, Guillem
Terribas, Joan Boada, Ventura
Pau, Lluís Caritg.

DISSENY

Guillem Terribas

PORTADA

Josep Clara

COL.LABORADORS

Joaquim Nadal i Ferreres

ADMINISTRACIÓ

M. Casellas

PUBLICITAT

J. Cebrián

DISTRIBUCIÓ

Joan Roig i Pitu Geli.

REDACCIÓ

Passeig Verdaguer, n.º 1
CASAL DE JUBILATS
SALT

IMPRESSIÓ

TIPOGRAFIA-OFFSET PAGÈS
Telef. 42 01 07 - ANGLÈS

D'aquest número de LA FARGA
se n'han imprès 1.100 exemplars.
Autoritzem la reproducció dels
articles esmentant el nom de LA
FARGA.

Dipòsit Legal: GI 356-1979

editorial

UN ONZE DE SETEMBRE, PER A CONSOLIDAR L'AUTOGOVERN DE CATALUNYA

La commemoració de l'Onze de Setembre ens recorda el fet nacional de Catalunya: "Catalunya és un poble! Catalunya és una nació!

I si la commemoració de la Diada encara no fa gaires anys l'havíem de celebrar d'amagat i amb tota mena de precaucions, ara ha esdevingut una Diada totalment oberta al poble català. Tant és així que la primera llei que va fer el nou Parlament de Catalunya fou declarar l'11 de Setembre Diada Nacional.

Davant la Diada d'enguany dues reflexions se'ns acudeixen... Per una banda el perill de què l'Onze de Setembre se'ns converteixi en una Diada merament folklòrica, despersonalitzada de la seva pròpia essència, lluny del caràcter d'afirmació de la identitat nacional catalana.

I aquest risc el tenim molt a prop si en comptes d'explicar o recordar amb actes el significat de l'Onze de Setembre, el convertim en una diada de camp a l'aire lliure, adient per a marxar de la ciutat, però no per a reivindicar i recordar la identitat de Catalunya.

Lluny queda ja aquell gloriós Onze de Setembre de 1977, d'una mobilització àmplia del poble català que va sortir al carrer com mai, per a reclamar l'Estatut i els drets nacionals de Catalunya. Ara les fórmules per a celebrar-ho han de tenir necessàriament una forma diferent, però el seu contingut ha d'ésser el mateix: Catalunya i els seus drets nacionals.

Per altra banda cal avançar en l'afiançament de l'autogovern català i en la seva complerta consolidació. Davant la campanya que aquests darrers mesos s'ha aixecat contra Catalunya, la seva cultura i les seves institucions, una campanya per a desprestigiar el poble català i retallar l'Estatut, cal fer pinya i front comú de tots els homes i institucions del nostre país per a evitar que no es retalli més el contingut d'un Estatut que el poble català majoritàriament va votar.

Tot això dins un mateix lema, molt vàlid encara, de què volem ser més que mai un sol poble. Volem una sola Catalunya, no una Catalunya dividida en comunitats. Volem avançar cap una Catalunya pròspera i unida que estigui formada per tots... catalans d'origen i catalans d'adopció.

Que el que ja hem avançat, no torni enrera. Que consolidem el nostre autogovern i les nostres institucions, perquè així serà menys difícil resoldre els nostres problemes, tot recordant que cada Onze de Setembre el poble català n'ha de ser ell mateix el protagonista.

Vida del CASAL

(Per Antoni Echave i Joan Boada)

— Durant aquest mes d'agost, el Casal no ha organitzat cap excursió donat que la calor fa poc confortable els desplaçaments en autocar.

— Assabentem tots els socis que la Roser i la Remei Moré, les amables practicants que ens atenen, es varen casar el dia 30 d'Agost. Des d'aquestes ratlles volem desitjar-les-hi molta felicitat en nom de tots els socis del Casal.

— El Casal ha volgut també donar una petita subvenció al C.P. Salt, com a col·laboració a les Nits del Club que es varen organitzar el mes d'agost i que tant d'ambient varen donar als vespres calorosos d'estiu.

— El dia 27, com ja vé essent tradicional, vàrem celebrar la Cantada d'Havaneres patrocinada per "La Caixa". No cal dir que el públic fou molt nombrós i tothom gaudí de l'espectacle.

— Una vegada acabades les vacances d'estiu, tornarem a reprendre les activitats del Casal, que havien quedat una mica adormides, en consonància amb el temps.

— El dia 28 de setembre, a les 8 del vespre i a la Capella de les Germanes Dominiques, celebrarem una missa pels socis difunts del Casal. No cal dir que tothom hi és convidat i esperem molta assistència.

28 DE SETEMBRE

MISSA PELS SOCIS DIFUNTS DEL CASAL DE JUBILATS DE SALT,

A les 8 del vespre, a la Capella de les Germanes Dominiques.

Petanca

Per BOLIC

- 2.on General: M. Ros, J. M.ª Torras i A. Fernández.
- 2.on Juvenils: C. Fabregas, J. Fabregas i Josep M.ª Soler.
- 1.er Dames: A. Espinosa, A. Gurt i M. Vila.
- 1.er Infantils: M. Torres, D. Ros i C. Ros.

9.è PREMI ANYAL

PERE VILA MASSACHS

Amb una participació de 21 tripletes es va celebrar el ja acostumat Concurs que cada any patrocina el Soci Fundador del Club Petanca Salt, en Pere Vila Massachs. Les tripletes es van formar per sorteig i els resultats foren:

GENERAL

- 1.er F. Oliveira, L. Cabezas i J.J. Jiménez.
- 2.on E. Cabezas, J. Torres i D. Ros.
- 3.er J. Anglada, P. Crespo i Joel Mateu.
- 4.rt. N. Bohigas, J. Triola i A. Calvo.

CONSOLANT

- 1.er P. Canadell, J. Espinar i P. Font.
- 2.on J. Ros, A. Peruga i Carles Ros.

Els dos primers classificats a la General guanyaren medalles de Plata així com el primer de Consolant. La resta dels participants amb premi obtingueren medalla normal.

Cal destacar que l'atzar volgué que els més petits del nostre Club formessin part de les tripletes millor col·locades i això és motiu d'orgull per a tots i sens dubte un bon alicient per a ells.

CONCURS A MONTILIVI

El balanç d'aquest Concurs és positiu. Dos primers llocs i dos segons donen bona prova d'això.

20 HORES DE PETANCA AL PRAT DE LLOBREGAT

Celebrat aquest Concurs els dies 6 i 7 de juny, els nostres representants obtingueren un molt honorós segon lloc, lluitant amb equips de molta categoria. Un HURRA!! ben fort per J. Gómez, F. Oliveira, M. Oliveira, A. Casas, J. Torras i Jordi Martín, que actuà com a Delegat.

6 HORES DE BREDÀ

Es van celebrar el dia 14 de juny i s'assolí el quart lloc de la General. Tinguent en compte que es tractava d'un Concurs de caire Internacional, cal dir que el quart lloc és un bon resultat.

LLIGA INFANTIL PROVINCIAL

El Club Petanca Salt, amb visió de futur i a fi de fomentar la pràctica d'aquest esport entre els més petits (no oblidem que són els jugadors del demà), ha organitzat un Concurs de tipus Provincial per a Infants. Tan sols el CRAC Cassà respongué a la crida i participà a l'esmentat Concurs amb una tripleta.

S'aprofità els matins dels dissabtes per a fer el Concurs i cal ressenyar que moltes persones grans, pares i afeccionats es feren presents a les pistes del Club per gaudir del bon joc, correcció i bon fer dels vailets, nois i noies.

Al final de la Competició es féu entrega de Premis i records per a tots

els participants cedits per "LA CALIXA".

El Club Petanca Salt vol fer palès el seu agraïment a tots els qui d'una manera o altra han ajudat en el decurs del Campionat. Fou un digne espectacle amb uns també dignes participants i col·laboradors.

Els resultats foren:

- 1.er C. Ros, D. Ros i J. Jou.
- 2.on M. Torres, A. Espinar i R. Gamundi.
- 3.er S. Fernández, O. Fernández i J. Nogué, del CRAC Cassà.
- 4.rt. J. Llovet, J. Anglada i M.A. Torres.

FUTBOL EN PISTA.

El C.P. Salt va quedar segon classificat a la Lliga de Futbol en Pista que es va celebrar a la Zona Esportiva de Salt. El primer fou l'Agrupació Esportiva de Salt.

!!!ÚLTIMA HORA!!!

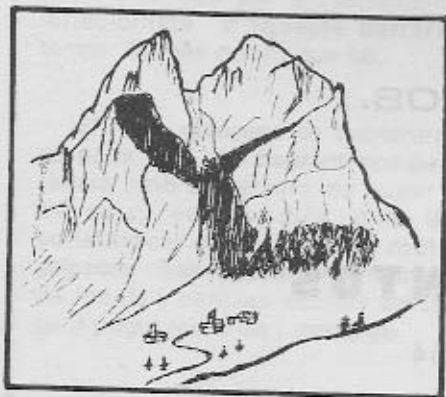
- El C.P. SALT assoleix els tres primers llocs a les 24 HORES DE PETANCA i la tripleta de Gamundi guanya les 6 Hores de Fèmines.
- Èxit de l'edició 1981 del Concurs Vila de Salt.
- El Torneig Internacional de Salt fou aquest any veritablement Internacional. El C.P. SALT classificat al tercer lloc.
- Dues setmanes de "2 NITS DEL CLUB" plenes de gom a gom.

De tot això en donarem àmplia informació literària i gràfica en el proper número de LA FARGA.

Muntanya

JOSEP CASAS i FIGUERAS. (Dibuixos de l'Autor)

VIVÈNCIES MUNTANYENQUES

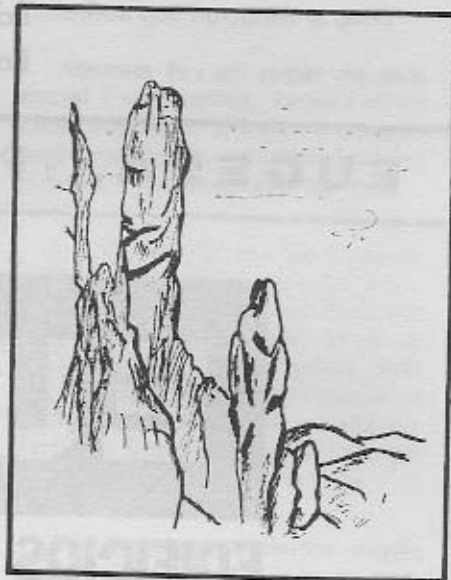
Saldes i el Pedraforca

Un dia, al capvespre, tres nois i jo ens dirigim envers un camí encatífat d'un verd flonjós, pel bell mig d'un bosc exuberant que ens mena cap al refugi Estasen, la porta del qual era plena de jovent contemplant l'immens mur de roca que s'aixeca davant mateix. Una esquerra de sol encara il·lumina els cims de la gran muralla calcària. L'estança estava curulla de gent i decidim bivaquejar un xic més amunt, camí de la canal del Verdet. La Bauma de les Orenetes va ésser el nostre aixopluc. Un fort vent ens acompanyà tot el camí. Ens instal·lem. Sopem. Una rispa gelada ens feu anar de pressa per ficar-nos dintre els sacs. Una nit estrellada sobre nostre. El vent esbufegant pel mig de les branques dels avets,

arrencava udols de desesperació. A la llunyania, vers la fondalada del Bosc del Gresolet, un rossinyol salmeja enmig de la remor del vent. Una gota d'aigua que cau del sostre on ens refugiem, amb el seu clic-clac sembla el despertador del meu avi, s'entesta a foradar la roca sobre la que rítmicament cau. La nit s'escola i una clariana de llum sobre el cim de la Tossa d'Alp ens anuncia que el dia va començant de nou. Una rentada de cara al torrent que passa allí a prop i enfilem el camí. Dintre meu el cor salta avalotat: és la forta pujada. Fem alguna parada per assossegar-lo. En sortir dels últims pins, ens sobta un ramat d'isards que fugen espordits de la nostra presència; entre petits i grans en comptem vint-i-un. És meravellós veure, la seva agilitat davant la temença instintiva de perill, que els allunya de nosaltres.

Al collet del Verdet, un airet fi que es filtra fins als ossos ens fa abrigar. Després la canal, la roca calcària, i unes bones presses ens fan gaudir d'una grimpada meravellosa. Nosaltres, el sol, la roca i el vent, la solitud dels cims m'ensisa. Vers el vèrtex, la creu del Pedraforca ens espera. Des d'allí albirem els pics del Cadí, el poble de Gósol arraulit a l'ombra freda de la muntanya, isolat, quatre feixes de blat ens parlen de la gent que, allà hi viu. Els nois que

venen amb mi no en tenen prou, i mentre em dirigeixo a l'enforcadura, ells s'enfilem al cim del Calderer. De tornada al refugi, després de baixar la tartera i pel mig d'un bosc encisador, un camí suau i agrait entre la sombra dels pins ens mena fins al cotxe que ens conduirà de nou a les nostres tasques prosaïques, deixant un paradís, una meravella de la naturalesa, que ens hauríem d'esforçar en conservar.

Agulles de M.ª Antònia.

Des del Carrer Major pel Fargaire

MOLTS BARS I POCOS CAFES

No cal ésser un gran observador, ni tampoc un bon coneixedor de Salt, per a deduir que al nostre poble hi ha més bars que altra cosa.

Bars de tota mena i de totes formes... Bars vells i bars nous... Bars ben mudats i bars mal arreglats... Bars per a donar i per a vendre. Ah, i els que vindran!

Es bo això? Depén. Dissortadament diria que per a l'increment inflacionista d'aquests darrers temps, és més dolent que bo.

El ritme galopant de l'obertura de nous bars, en flagrant competència amb l'obertura de supermercats, no és més que la constatació d'un fenomen molt palpable. Salt pateix una manca de locals i centres socials on la gent pugui reunir-se i trobar-se.

Si fem l'índex de bars pel nombre d'habitants, gairebé assolim cotes semblants a les d'un Hospitalet o Santa Coloma de Gramanet, cosa no gaire reconfortant.

Bars a cada cantonada. Bars a cada bloc de pisos. Bars a cada carrer... Bars i més bars...!

Cadascun té el seu propi ambient social. Cadascun es fa el seu públic i els seus clients. Bars per a triar... Bars per anar a passar-hi l'estona... Bars per a discutir-hi, prendre-hi un vermut o sopar-hi... Bars per a matar el temps (o la salut)... Bars...

Noms variats i suggestius. Noms que diuen molt o gairebé res... Noms del país o forasters... Ambient de negoci, tertúlia, comunicació, indiferència...

Volem o no, els bars són la realitat sociològica de Salt. Si els analitzem i dissecionem, descobrirem la realitat palpable de casa nostra.

N'hi ha d'especialitzats de cara al jovent... N'hi ha que els sovintegen els immigrants... N'hi ha de tradicionals i arreladament saltencs... Hi ha els cafès i els "pubs", els clàssics i els moderns, els funcionals i els rústics, els "paisanos", els de "barra americana", els "xiringuitos"....

Cadascun té el seu propi ambient, el seu sector social, el seu microcosmos... Tant és així que són el reflex de la unió o "l'apartheid", segons els casos, en què és immers el nostre poble.

Perquè hi ha bars dinamitzadors, que uneixen i aglutinen...

Altres, són tal vegada un cos estrany enmig de la nostra pròpia realitat.

Per desgràcia, molts bars i pocs cafès... El cafè de tertúlia i "canari", el cafè per a jugar a la botifarra... de safareig i divagacions, de xafardeig local i de manilla, és en crisi i retrocés enfront del frankfurt-salssitxer i del "pub" sofisticadament escaroler...

Dissortadament està en crisi perquè són pocs els qui ara "van al cafè", el cafè de copa i carajillo per a fer la digestió... I perquè de cafès típics i tracionals, dels d'abans i després de la guerra, en queden ben pocs a Salt, i els pocs que queden, comptats amb els dits, s'haurien de salvar!

Per altra banda cal esmentar els bars que fan la funció de local social d'entitats i grups, i que són un cas a part... Són aquests bars els que cal potenciar, puix són el nucli des d'on parteixen idees i iniciatives que aglutinen la gent.

Aquests fan un paper de vida social i recreativa, entorn d'un ideal concret (modest o ampli), però que incideix directament en el poble... i aquests ens fan falta.

I vull parlar del bar del Casal de Jubilats i d'altres que fa pocs s'han reobert com el del Patronat Parroquial (Can Panxut), el de la Peña Barcelonista o altres més antics. Cal Ros al Veïnat que acull el Club d'Escacs, el de les Penyes Tertúlia i Brasileiro, i altres que em deixo per a no allargar la llista.

I és que aquests darrers, a més de bar, tenen "cafè" i ja se sap, un bar amb cafè és molt més bar.

L'ONZE DE SE

SIGNIFICA

Quan l'equip de redacció preparàvem aquest número dedicat a l'Onze de Setembre ens plantejàvem qui podria fer les pàgines centrals. Sens dubte tenia d'ésser un historiador. D'entre els que es varen anar proposant, vàrem decidir demanar-li al historiador gironí Joaquim Nadal —actualment batlle de Girona—, el qual havia fet diversos articles sobre el fet i fins hi tot algun llibre.

Fragments d'aquest article, l'autor els va publicar el 5 de setembre de 1977 a la revista L'AVENÇ.

Des que el 13 de juliol de 1713 se signava la pau d'Utrecht, pot dir-se que la Guerra de Successió a la Corona d'Espanya s'havia acabat pel que fa a les seves implicacions internacionals. A partir d'aquell moment quedava només pendent el conflicte que des del 1705 havia enfrontat els catalans amb les tropes franco-espanyoles de Felip d'Anjou, Felip V.è, el rei que a les Corts de 1701-1702 havia jurat les Constitucions i Privilegis de Catalunya, però que havia també donat mostres molt ràpidament de la seva voluntat centralitzadora en relació als països de l'antiga Corona d'Aragó.

Reduït a les simples divergències internes, el conflicte quedava pràcticament sentenciat i pot dir-se ben bé que Catalunya, que s'havia sentit estimulada a la lluita pel tractat de Gènova (1705), havia esdevingut finalment la torna, el canvi, d'un conflicte d'un abast internacional de tal envergadura, que les potències implicades negligiren sempre un plantejament seriós dels problemes interns i les motivacions profundes que havien inclinat Catalunya del cantó de l'Arxiduc Carles d'Àustria.

Recolzant-se en les seves pròpies forces, Catalunya, les parts encara no ocupades de Catalunya, seguiria la resistència, ja que avui sembla ben clar que en l'opció austracista s'hi havien invertit esforços i projectes prou importants com per no fer-se fàcilment enrera. Per això, malgrat les repercussions terribles dels acords internacionals, la Junta de Braços decidia (juliol de 1713) de continuar la resistència.

Pocs dies després (23 de juliol de 1713) les tropes de Felip V.è formalitzaven el setge de la ciutat de Barcelona, que continuaria fins a l'assalt definitiu de la ciutat el dia 11 de setembre del 1714. Sense acceptar la proposta de rendició dels assetjats, un exèrcit molt superior dictaria les seves pròpies condicions de vencedor, i finalment, les tropes del duc de

Berwick farien l'entrada a la ciutat l'endemà d'haver reduït qualsevol resistència possible. Mercader, el màxim especialista sobre el període, ha pintat amb trets ben precisos les característiques principals d'aquesta darrera i inútil resistència:

"I així arribem a la dramàtica jornada de l'Onze de Setembre, en què mil homes es llençaven al damunt de les muralles, aprofitant les 7 bretxes que ja hi havia obertes. Es combatia aferrissadament als terraplens, als portals de la ciutat, als baluards i als carrers. El conseller Casanova que havia aparegut al baluard de Sant Pere enarborant la bandera de Santa Eulàlia va ésser ferit. Al cap de set hores de lluita, la primera línia de defensa ja estava en poder de l'enemic. Els assetjats s'apressaven a aixecar barricades a l'entrada dels carrers. Hom temia que cap al tard la fosca facilitaria el saqueig i l'extermini. Les deliberacions dels prohoms i consellers refugiats en una casa adjacent al portal de Sant Antonio no desembocaven a res. Llavors fou quan Villarroel, prenent per a ell tota la responsabilitat d'aquest greu pas, va enviar el coronel Ferrer amb l'ordre que toquessin a capitulació"

Amb l'episodi de l'11 de Setembre podem dir que es tancava la contesa successòria, donant definitivament el poder de tota la vella monarquia hispànica a Felip V.è. Les seves tropes s'establirien a Catalunya com exèrcit d'ocupació, com a instrument de control i repressió per tal d'imposar un model polític i administratiu que divergia sensiblement del que havia estat vigent fins aleshores a les nostres terres. Una primera cons-

SEPTEMBRE DE 1714

ACIO HISTORICA

Per: JOAQUIM NADAL i FARRERES

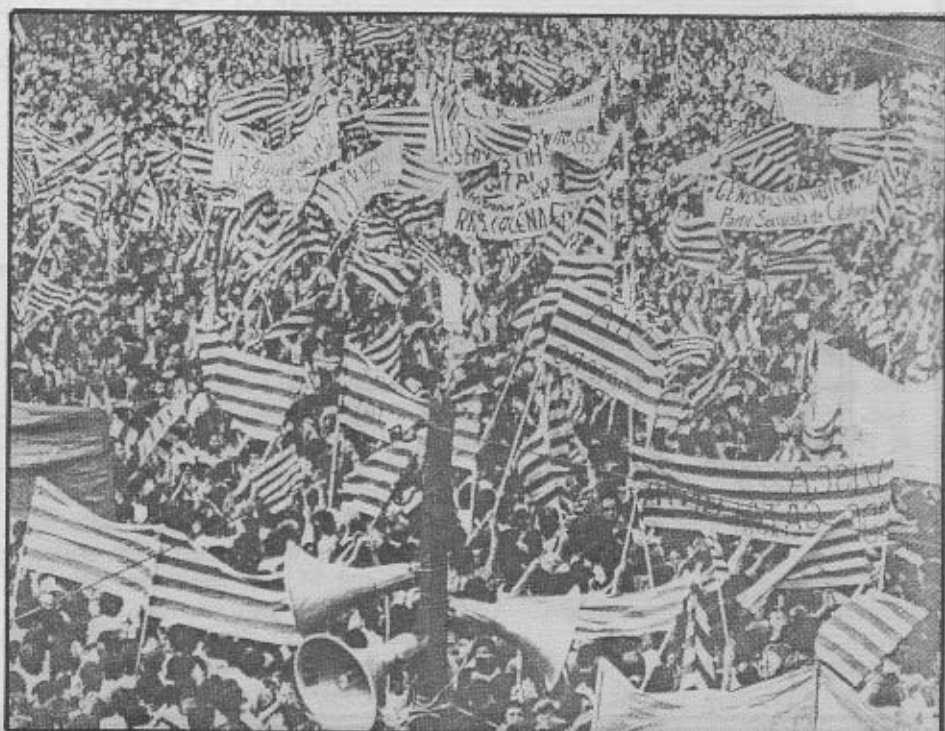
tatació, doncs, queda perfectament establerta només amb l'anàlisi dels fets: l'onze de Setembre és la data culminant d'una àmplia derrota política per Catalunya. La prova més concloent la trobem en els esforços que immediatament realitza Felip V.è per tal de dotar de la màxima eficàcia l'ocupació militar, esforços que es dirigiren sobretot a la construcció d'una gran fortalesa militar, la Ciutadella, per a la qual no es regatejarien esforços ni s'escatimarien recursos extrets sense cap mena d'escrúpols del propi territori ocupat. Calgué l'enderrocament de més de 1.200 cases del barri de Ribera de Barcelona per encabir aquesta fortalesa a l'indret que l'enginyer Verbesom havia planejat. L'ocupació militar, conseqüència immediata del desenllaç bèl·lic, era només el preàmbul d'una gran operació política.

Salvador Sanpere i Miquel, en una obra encara de màxima utilitat per a l'estudi del setge de Barcelona, copsà perfectament la dimensió política del fet militar estrictament: segons ell, l'Onze de Setembre dóna pas al *Fin de la nació catalana* (1905). La veritat és, però que la identificació absoluta que fa Sanpere entre nació i les institucions que la servien, no s'acomplí ni s'ha acomplert mai d'una manera perfecta fins al punt que la pèrdua de les institucions

no ha significat en cap moment la desaparició de la nacionalitat catalana ni el deturament de la lluita per a recuperar una organització política pròpia. Convé, doncs, de precisar molt clarament dos nivells d'anàlisi en l'estudi de l'Onze de Setembre. El primer i més immediat, aquell que copsaren de seguida tots els historiadors romàntics, el de les conseqüències escalonades en termes de desigual intensitat i concretades en una primera fase de repressió directa, un procés més llarg de liquidació de les institucions, i finalment una planificada voluntat desnacionalitzadora que mai no assoliria resultats definitius. L'altre nivell d'anàlisi ens porta a aprofundir en les interpretacions, interpretacions no d'aquestes conseqüències repressives i desnacionalitzadores ja esmentades i que analitzarem tot seguit, sinó dels motius i causes que impulsaren els catalans a decantar-se per a una opció que, derrotada, comportaria totes aquestes tristes conseqüències.

L'acabament de la guerra significà per a molts catalans l'exili o l'empresonament, la confiscació

de llurs béns i la paulatina destrucció de totes les traces dels anys de vinculació de Catalunya amb l'Arxiduc. Ultra aquestes mesures pròpies de tota situació en què hi ha vencedors i vençuts, la nova administració borbònica s'apressà a deixar ben establert que l'abast de la victòria seria més ampli. Molt pocs dies després de l'ocupació de Barcelona, s'ordenà la dissolució del consell municipal (15-IX-1714) i la seva substitució per uns administradors nomenats directament, la liquidació de la Diputació del General (16-IX-1714) i el ràpid desarmament de la població civil (3-X-1714). D'aquesta manera es plantejava ja obertament una operació de desmantellament institucional. És això el que realment importa, més enllà de l'anècdota de mesures repressives, com la destrucció de la campana que cridava els resistents o la destrucció del banc dels consellers de Barcelona, perquè és sobre la base del literal arrasament de l'estructura institucional anterior que l'administració borbònica convertirà el Principat de Catalunya en un laboratori d'assajos de reformes centralitzadores.

Quants més anys anem afegint al compte dels que ens han situat a l'anomenada tercera edat, amb més gust contemplem les coses de la joventut: els seus jocs, les seves relacions, les maneres de vestir, les converses entre ells i elles... i més d'un cop la contemplació fineix amb uns mots de desig, d'enveja impossible, que ens fa exclamar: "Si tinguéssim la seva edat, referint-nos a la del jovent, i la nostra experiència".... Ara és cosa ben normal entre el jovent, quan es passegen, d'agafar-se per la cintura i de donar-se una besada d'amistat en saludar-se o acomiadar-se... i nosaltres quan veiem tot això, la boca se'ns fa aigua. Em refereixo als homes. No és que els envegem amb la mala intenció del mascle animal, que per desgràcia sempre és a punt de desfogar-se, però sí que pensem que aquests bombonets tan dolços i bonics com un pom de flors acabat de collir, no els podem ni enflairar... només contemplar i tot reculant quaranta anys, imaginar-nos que no ens trobem en plena tercera edat...

Converses amb els meus nets

VENTURA PAU I SOLER

I aquests pensaments es converteixen en conversa amb els nêts, quan aquests em donen la mà, de passejada per la rambla gironina o pels carrers saltencs; si ens creuem amb una d'aquestes poncelles, la tòrmosor de cara de la qual, o gràcia en el caminar, ens fa girar i seguir-la amb la mirada fins a perdre-la de vista, ço que fa exclamar als meus acompanyants: "Perquè, tu, òvi, només et gires quan passen nenes joves i maques"?

Aquesta pregunta em fa somriure però els dono l'explicació: "entre altres raons, els contesto, perquè per desgràcia em recorden que jo també he estat jove i que si fos possible, m'agradaria poder-m'hi tornar..."

"Pero tu, avi, em diu un altre, quan es tracta d'una de gran i lletja, la deixes passar de llarg sense mirar-la".... Només faltaria! exclamo, i penso que amb els meus anys ja en tinc prou i que per res del món hi afegiria els d'una altra persona tan gran com jo.

Els nostres nêts no poden comprendre que nosaltres, encara que siem avis, podem tenir el cor jove, o ens creiem tenir-lo així, i que això fa que quan veiem el jovent, voldríem retornar a aquesta edat tan bonica on tot es veu de color verd de l'esperança, abans d'ésser llançats a un món de mentides i desenganys.

La revista del Casal dels Jubilats de Salt del mes de juliol d'enguany, ha publicat a la seva portada una fotografia que és la d'un petanquista, el qual és jugador del C.P. Salt. No em queixo per la publicació de la fotografia, però sí vull dir que ha estat inoportuna i per tant criticada per la immensa majoria de jugadors del club. Diuen que aquesta Farga anava dedicada a la petanca, però jo no ho he vist així, ja que no era l'ocasió de fer sortir aquest retrat, perquè tots sabem que aquest any la petanca gironina ha baixat de categoria i un dels components de la tripleta és justament el de la fotografia. Ja sé que els components de la tripleta de cap manera ho desitjaven que succeís aquesta circumstància i ells precisament són els qui més ho han sentit, d'això n'estic ben convençut. Per tant, la meua crítica va contra aquells que han decidit publicar-la (la fotografia).

cartes a la farga

M'ha estat molt desagradable aquest tema, però no hi ha hagut més remei, les coses s'han de dir clares. Ha passat el temps suficient perquè se us hagi cridat l'atenció, tant els que esteu dintre de La Farga com a la Junta del C.P. Salt. Aquesta revista es fa dedicada als socis del Casal de Jubilats i a les Seccions de Petanca i Muntanyisme, és dirigida per uns quants socis i ells mateixos s'ho fan tot. La immensa majoria són petanquistes, però amb les ressenyes que hi fan no s'hi nota gairebé res. Vull dir, i quasi ho asseguraria, que aquests senyors ni tan sols s'han assabentat que una jugadora del C.P.

Salt, la qual es diu MARIA PERUGA i MARTIN, aquest any la Delegació Provincial de Petanca li ha atorgat la distinció de millor esportista provincial. Això hauria de ser un motiu de satisfacció per al C.P. Salt (tenir un dels seus jugadors catalogats com dels millors); en canvi, ni la Junta del C.P. Salt ni els components de la Farga, no ho han sabut o han fet veure que no ho sabien. No és així?

De moment acabo, prou! Però prometo comptar i apuntar les coses incorrectes de tot allò que faci referència a la PETANCA, ja que considero que el mitjà pel qual hem de saber la marxa de l'esport de la Petanca és a través d'aquesta revista.

Agraït per l'atenció.

ANTONI PERUGA

CANTADA D'HAVANERES

El propassat dia 27 d'agost, a les 10 del vespre, al Casal de Jubilats, tingué lloc la ja tradicional Cantada d'Havaneres, la qual, com cada any, comptà amb el suport de "La Caixa", la interpretació fou a càrrec del grup "Cantaires de la Costa Brava". Com és costum, l'entrada va ser de franc i tots els socis, mitjançant la presentació del carnet, foren obsequiats amb el popular cremat

CELEBRACIÓ I HOMENATGE

Amb motiu de la Diada de l'Onze de Setembre, la Junta de Veïns del carrer i plaça 11 de Setembre del nostre poble, ha programat per a les 11 del vespre del dia 10 un Ball revetlla, amenitzat pel Conjunt Crema Catalana. L'endemà, a les 6 de la tarda, jocs de cucanya i jocs per a la mainada. A dos quarts d'onze del vespre, audició de sardanes per la Cobla Foment de la Sardana, en col·laboració amb Salt Sardanista, i que correspon a la 36.ª audició que organitza l'esmentada entitat.

En el transcurs d'aquest acte, tindrà lloc l'homenatge que totes les associacions culturals i esportives de Salt oferiran al Sr. Emili Crous, conegut envelador i col·la-

borador eficaç i desinteressat de tots els actes populars que es porten a terme a la Vila de Salt. A aquest merescut homenatge ens hi adherim totalment, tant "La Farga" com el Casal de Jubilats.

Del 25 al 30 de juny es van donar, a la Biblioteca, tres conferències sobre medicina preventiva. De l'1 al 31 de juliol, i patrocinat per la Cambra de Comerç, fou impartit un curs intensiu de Català. També, com cada estiu, s'han organitzat uns espais d'esbarjo formatiu per a nens i nenes, a dos nivells:

"Veniu, que contarem contes", des de 7 anys.

"Cada dia un llibre", des d'11 anys.

Per aquest proper mes de setembre també hi són previstes activitats d'aquest caire, si bé en el moment de tancar aquest número no estan encara decidides. Preguem que tothom estigui alerta perquè són activitats que valen la pena.

EL CASAL DE JUBILATS DE BESCANÓ

El dia 11 de setembre el Casal de Jubilats de Bescanó té prevista la celebració de la Festa de la Vellesa amb una Missa de Campanya, concert de Cançons Populares per la Coral "Els Xics", de Sarrià de Dalt, i Berenada Popular.

Es pot dir que el Casal de Jubilats de Bescanó, fa relativament pocs dies que ha començat a funcionar i els seus fundadors n'han tret moltes coses de la bona organització del nostre Casal de Salt. Està regit per una Junta en la qual hi participen l'Ajuntament i totes les entitats culturals de Bescanó. Sobre el Casal de Salt té el gran avantatge del fort suport municipal que reb, cosa que a

Salt, mentre no hi hagi la independència municipal, és cosa poc menys que impossible.

EXPOSICIONS

Del 15 de setembre fins al 14 d'octubre d'enguany, a la Sala d'exposicions de la Llibreria "Setè Cel", estarà oberta l'exposició de treballs sobre boix, fets per l'artista gironí Lluís Masberenguer i Barcons. L'originalitat i la qualitat de les obres presentades fan recomanable la visita.

Al número anterior de "La Farga" ens feiem ressó de l'exposició de llibres en català per a nois i noies a la Biblioteca Municipal de Salt, feta amb la col·laboració de la Generalitat de Catalunya. Des d'ací volem ressaltar que la nostra Biblioteca ha estat la pionera a les nostres comarques d'aquesta mostra i que arran d'això l'Ajuntament de Cornellà del Terri s'ha animat i la portara a terme en aquest mes de setembre. També volem afegir-hi que ha estat convidat com a presentador de la inauguració el nostre ben conegut Salvador Suñer.

BOLES D'ESTAR PER CASA

LLUÍS CARITG

El dia que ens diguin que un pardal ha covat un ou del qual n'ha nascut un home amb cua de mico, no haurem pas de tirar el barret al foc.

En tenen avesats a tantes ximpleries que no vindrà d'una. Tant, tant faran el savi, que ens sortiran orelles a la punta de la testa. El cas de la Torre de Babel es fa difícil d'explicar, però, qui desentrellarà el misteri del con de Neutrons? Si és que algú en queda sencer, per a contar-ho, serà capaç de desxifrar el perquè de l'existència d'unes ciutats amb superbes edificacions sense més vida que la que farà el vent xiulant pels carrers i places del gran cementiri de ciment i ferralla? I si algú sobreviu, quina raó donarà per a justificar la xafada massiva d'uns éssers que havien erigit monuments al Dret i a la Solidaritat, i que se les sabien totes, almenys ho deien, pel que fa al CAMINAR JUNTS, al so de la mateixa trompeta, cap al país del PROGRES?

M'agradaria saber com es dirà l'afortunat supervivent, manc o borni, carregat de microbis atípics o amb una perruca a l'anca dreta, per a poder-li fer uns quants advertiments útils a l'hora de recomençar la degustació de la poma terràquia:....

X/ Només es donarà permís per a construir fàbriques de guitarres, tamborins, arpes i altres instruments de vent o de percussió, amb tots els seus parents, destinats a crear, ressucitar o perfilar, total o parcialment, els fils de les rialles i altres additaments de la joia.

Y/ Tot aquell que passi dues hores sense riure, o sense fer riure, serà passat pel pessigollador d'on no en serà tret fins que no estigui fart de riure i no hagi estampat els seus trets d'identificació personal a la pedra on constarà, per a les generacions a venir, la seva irrevocable voluntat d'allistar-se, abans de deu minuts, al Club de l'Alegria, l'únic que està autoritzat a xalar-se-la sense patir pels cops de tisores.

Z/ Qui no faci ús, conscient i amb tota coherència, dels ets i uts de la paraula ESTIMAR, s'haurà de passar, com a mínim, quinze estius i mig espigolant raigs de sol a fi i efecte de mantenir carregades les bateries, que gratuïtament proporcionen la força i la llum als habitatges dels homes.

A TENIR PRESENT: Qui no estigui d'acord amb aquestes normes de convivència, li són concedides deu hores, ni un minut més, per anar-se'n per les pròpies cames, al polígon industrial on, a l'andana tres mil quatre-cents noranta vuit hi trobarà

la fàbrica de garbellar fum. O, si ho prefereix, que truqui a l'escala set mil dues-cents vint, al 4.001.è pis, on hi trobarà el cosidor de mànegues d'armilla.

Aquestes són les dues úniques coses que manquen, per a passar a la feixa de més amunt, a la raça humana.

Datat i electrònicat al número cinc mil tres-cents tretze de l'Onze de Setembre de Salt de l'any tretze de la vintiquatrena tongada d'Homo Sapiens i Erectus. El següent ballarà com una baldufa i estornudarà aixecant l'ungla del dit petit del peu esquerra. Si en surt algun de peu pla se li practicarà un foradet a l'última vèrtebra de l'espina:....

Això, ja va per la generació següent que encetarà la dinastia de l'Home Escaldufatus.

(Dibuixos de l'autor)

EN LLUIS FONTANE: L'AGUTZIL

En Lluís, va néixer a Salt l'any 1900. Té, doncs, vuitanta-un anys plens encara de vitalitat i optimisme. La seva història és la d'un home senzill i treballador que va començar fent d'impressor a Barcelona fins a establir-se definitivament a Salt per fer una feina que ara el modernisme i l'automatització han fet desaparèixer. Quaranta-dos anys d'agutzil, que intentarem resumir de la llarga xerrada que hem tingut amb ell.

— Vaig néixer a Salt l'any 1900. Quan tenia tretze anys vaig començar a la fàbrica i un bon dia, després de demanar vuit dies de vacances, em vaig desplaçar a Barcelona on el meu pare feia de músic. Els vuit dies es van convertir en vint-i-nou anys, ja que m'hi vaig quedar per fer d'impressor.

— Unes bones vacances.

— I tant. L'any vint-i-nou en tornar a Salt i durant un estiu vaig treballar a Can Vidal. Després a l'escorxador, fins que en Joaquim Massachs, l'Alcalde, em va dir si volia fer d'agutzil. Vaig acceptar el càrrec que durà quaranta-dos anys.

— Què feia l'agutzil?

— Ara ja no n'hi ha. La feina era molt variada: passar papers per les cases, col·locar els "BANDOS", fer pregons tant de tipus municipal com de particulars, etc. Era una feina en la qual continuament estaves en contacte amb el poble. I fins i tot portàvem vara, símbol d'autoritat. Aquesta tasca la feia alternant amb una altra els matins, ja que havia de fer "vuit plats a taula".

— Per fer els pregons quantes parades teníeu?

— Quaranta-dues entre el Veïnat i Salt. Ara us explicaré el funcionament. Per als pregons oficials arribaves a les cantonades i...TARARI... TARARÀ.... cop de trompeta, no hi havia mai ningú i és que jo tocava molt malament aquell instrument. Després continuava...VIVA FRANCO, ARRIBA ESPAÑA... Yo, (fulano de tal, l'Alcalde) hago saber.....etc., etc., etc. I sempre en castellà, no faltaria més. A vegades havia d'estudiar-m'ho abans de sortir per no "fotre alguna ensopegada". Això eren els pregons oficials, encara que també en feia de particulars anunciant parades de roba o de peix.

— Quan cobràveu per fer-ho?

— Pels oficials res, i pels altres unes dues pessetes.

— Assistia molta gent als pregons?

— Sempre hi havia algú que treia el cap per la finestra o que passava en aquell moment i no tenia cap més remei que escoltar-me. Puc dir que he estat la trompeta més sentida i la menys escoltada.

— Els pregons també els féieu al Veïnat?

— I tant. Tot és Salt encara que sempre hi hagi hagut diferències. Recordo dels meus anys joves que a Can Tarrés hi havia la frontera dels cops de roc. Allí ens trobàvem els dos bàndols i com que matèria prima no en mancava, ens rebetllàvem les pedres pel cap com si d'una lluita entre dos països es tractés. Ara sembla que això ha passat, allò de les pedres ben segur, encara que per a la gent Salt és Salt, i el Veïnat el Veïnat.

— Vós que heu conegut tants i tants Ajuntaments, què n'opineu de la seva actuació?

— Tots van intentar fer-ho bé dintre l'ambient que hi havia. Penseu que manar sembla molt senzill, però és molt complicat. Les coses, per bé que es facin, sempre són dolentes per a un sector. Per a mi l'alcalde que més va treballar per Salt fou en Muñoz, si bé cal remarcar que hi va estar vint-i-cinc anys.

— Ara què feu?

— Ara sóc Jubilat i he de dir que s'aprovà fa molts anys en Sessió que en Lluís habités el pis de sobre l'Ajuntament en vida. Això és un detall que no oblidaré mai. Visc, doncs, a l'Ajuntament, i de tant en tant baixo per si cal ajudar a fer quelcom. I la gent encara em respecta i m'escolta.

— Aquests vuitanta-un anys que teniu els "porteu molt bé". A què és degut?

— Perquè vaig practicar molt de temps l'atletisme en l'especialitat de fondo.

Mentre parlem trucar el telèfon i en Lluís l'agafa. Parla força estona amb el seu nét Julià, el jugador del Girona, i riu quan li diu que s'ha deixat les maletes a Holanda. Altre cop? diu en Lluís i riu, riu, riu. Continuem la xerrada.

— Com us tractava el poble?

— Sempre bé, així com tots els Alcaldes que "he tingut". Tots tret d'un, potser perquè em deia Fontané. Però d'això no vull pas parlar-ne.

— Vós que heu viscut sempre dintre l'Ajuntament, què en penseu de l'anèixi a Salt?

— Fou un robatori, així com ho dic: un robatori.

— Però ara tomarem a ser Salt.

— Fins que no ho vegi no ho creuré. Hi ha massa partits polítics, de Salt i Girona, que no s'entenen. Penseu que Girona "estira" de Salt vuitanta milions de pessetes cada any i qualsevol se'ls deixa escapar. Per això van voler Salt, pels calers i res més que els calers.

— Sabem de bona tinta que vós heu trobat un plànol on es limita el riu Ter.

— Sí. Un bon dia que hi havia reunió a l'Ajuntament sobre aquest tema, vaig buscar un paper que guardava feia molts anys en el qual són delimitades les finques de vora el Ter. Ara s'està refent el plànol i potser servirà per posar les coses en clar.

— El safareig de les dones, de qui és?

— El safareig era de la Rosa Merlo i s'hi feia lleixiu, aigua calenta amb cendra, per rentar. El propietari cobra de l'Ajuntament per deixar-lo, si bé totes les obres de manteniment les paga el Consistori.

— Vós que heu conegut tants i tants homes de Salt, digueu-ne un que sobresurti.

— Per a mi en Francesc Coll, que es mereix un monument.

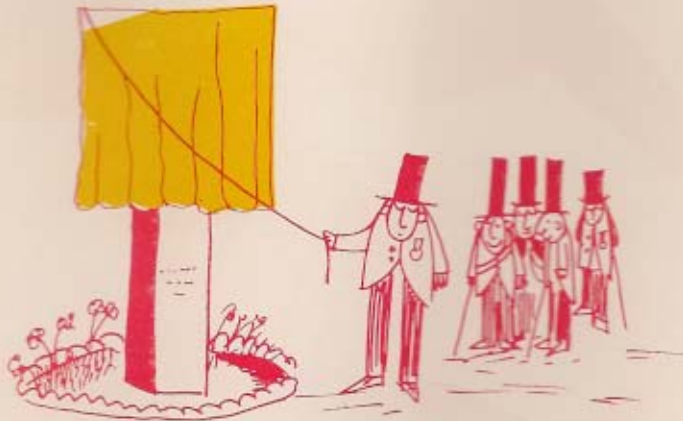
— Del vostre temps i també íntimament lligat amb l'Ajuntament és en Roura. Què feia?

— La seva missió era vigiliar els camps i hortes perquè no hi hagués robatoris. La seva tasca era molt desagradable, però positiva de debó. I que es va conèixer quan ell hi era, i si no pregunteu-ho a tots els vaillets. Parlar d'en Roura era parlar del dimoni.

En Lluís no para de parlar i parlar. Sembla mentida que els seus vuitanta-un anys li permetin de tenir el cap tan clar. Per dir tot el que ell ha contat caldria tot un diari. Ple de gom a gom de senzillesa i honestat, en Lluís ha desgranat la seva vida per LA FARGA, una vida enterament dedicada a la pràctica de la seva feina: AGUTZIL, encara que segons ens ha contat, de tant en tant anava a fer la matança per poder "fer vuit plats a taula".

L'ACUDIT FOLL per Bugaraç

Bugaraç '87

COMÈDIA EN DOS ACTES I UN EPÍLEG

ACTE PRIMER

Primer l'oli. Després, la carn. L'any que ve, si Déu plau, tots serem morts. Constitucionalment morts. Democràticament morts. Estatutàriament morts. Morts i enterrats. Amb la senyera, això sí. Amb una esquila signada pel ministre de la salut pública i pel corresponent Conseller de la Generalitat (som i serem). Però morts i enterrats.

— "Pobret! Li han posat RIP i tant que li agradava el rap!"

— "Calla, home calla! Que no saps que va morir a conseqüència d'un fart de rap adulterat?"

— "Ondia, tu! I que ha fet el ministre?"

— "Ha fet fora de les aigües jurisdiccionals tots els raps".

— "I, el Mercat Comú?"

— "Ha destruït tots els peixos amb una bomba de neutrons especials per a raps".

— "Carai! Això sí que és actuar amb eficàcia, i no el que fan aquí".

ACTE SEGON

Diuen les cròniques de fets diversos que una brillant actuació de la nostra autoritat va descobrir i confiscar una cinquantena de plantes de droga, amagades en un planter clandestí, ubicat en algun veral de les comarques gironines. No es tracta d'una cinquantena de plantes sintetitzadores de droga. Aquestes estan ben cobertes de tota sospita. Es tracta d'una cinquantena de plantes-plantas.

— "Sí, home. Arbustos! Si que us costa d'entendre!"

Els criminals, difressats de pagesos, han estat posats en mans de la justícia.

EPÍLEG

Us recomano que aneu a veure el film: "El crimen de Cuenca".

BURXETA

FOTO CONCURS SALT inèdit

Dins de la Fotografia concurs del mes, La Farga us presenta aquesta vegada un dels personatges il·lustres del nostre poble de Salt. (Va néixer el 1910 i morí el 1968).

Com a persona va destacar en dues activitats molt concretes, que li van donar un renom dins l'àmbit gironí i català.

No fa pas molt de temps una de les nostres entitats del poble li va retre homenatge. Té un carrer dedicat a Salt.

Es pregunta:

- 1) Quin és el nom d'aquest il·lustre personatge?
- 2) En quines dues facetes va destacar?

Envieu les vostres respostes a LA FARGA: Passoig Verdaguier, n.º 1

El guanyador, d'entre els encertats, rebrà un obsequi per valor de 1.000 pts.

SOLUCIÓ DEL MES DE JUNY

Atès que en el número monogràfic del mes de juny no es va publicar la Fotografia concurs, la pròxima solució correspondrà al número d'Estiu, que es donarà el més vinent.

